

Unge brug og misbrug af rusmidler i ungdomsuddannelser

Mads Uffe Pedersen
Professor
Center for Rusmiddelforskning
Aarhus Universitet

Indhold

- Datagrundlag
- Fysisk og mental sundhed blandt unge
- Sammenhænge mellem mental sundhed og brug af rusmidler
- Uddannelsessporene
- Tab af kontrol
- Unge i misbrugsbehandling og uddannelsesspor
- Hvordan kan denne viden bruges forebyggelsesmæssigt?

Datagrundlag

- 2 stikprøveundersøgelser af danske unge fra 2014 og 2015.
 - I alt 9613 kontaktet
 - 5766 svarede
 - Svarprocent 60
- 460 unge i misbrugsbehandling

Fysisk og mental sundhed

Cigaretter

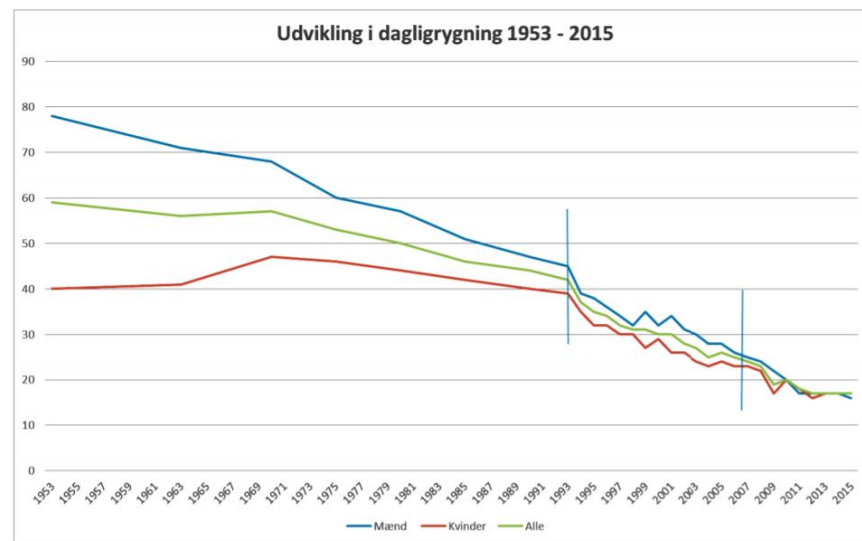
Alkohol

Illegale stoffer

Psykiske / adfærdsmæssige udfordringer

Cigaretter

13,4 % af 5.766 unge ryger cigaretter hver dag

*Lodrette streger markerer skift i spørge- eller indsamlingsmetode

Alkohol

Kun 2014 (3064 unge interviewet)

Alle der drikker alkohol på ugentlig basis er givet AUDIT spørgsmålene.

Dette gælder for 583 af 3064 unge (19,0 % af alle 3064 interviewede)

Hvor scorer danske unge specielt højt (hvor henter de flest point i AUDIT)

- *Hvor mange genstande drikker du typisk på en dag, hvor du drikker alkohol?*
 - 33,8 % af de 583 drikker 9 eller flere genstande når de drikker (4 point)
- *Hvor ofte får du 5 genstande eller mere ved en enkelt lejlighed?*
 - 11,3 % af de 583 binge drikker ugentligt (3 eller 4 point)
- *Er du selv eller andre kommet til skade pga. dit alkoholforbrug?*
 - 18,5 % af de 583 svarer ja indenfor det seneste år (4 point)
- *Har en slægtning eller ven eller læge eller andet sundhedspersonale udtrykt bekymring over dit alkoholforbrug eller foreslået dig at skære ned på det?*
 - 10,0 % af de 583 svarer ja indenfor det seneste år (4 point)

AUDIT scores (3.064 unge)

Der kan scores max 40 point

- **Stort forbrug**

For scores mellem 8 og 15 bør der gives enkle råd og vejledning til at skære et potentielt farligt / skadeligt forbrug ned.

- **88.800 danske unge**

- **Skadeligt forbrug**

For scores mellem 16 og 19 foreslås korttids intervention / counseling og fortsat monitorering.

- **16.160 danske unge**

- **Afhængigt forbrug**

For AUDIT scores på 20 eller der over bør der udredes for alkoholafhængighed.

- **9.600 danske unge**

Illegale stoffer

5.766 er alle givet de samme spørgsmål i 2014 og 2015.

Hvor mange unge mellem 15-25 år bruger illegale stoffer (5.683)

- 10 % har brugt hash den seneste måned (ca. 80.000)
- 3% mindst 10 dage sidste måned (ca. 24.000)
- 2.1 % stort set hver dag (ca. 17.000)

- 3 % har prøvet andre illegale stoffer end hash sidste måned (ca. 24.000)

- **Ca. 70-90.000 unge har brugt illegale stoffer den seneste måned)**
- **18-20.000 har et egentligt misbrug af illegale stoffer**
 - **Cannabis 20+ dage/mdr og/eller andre stoffer 4+ dage/mdr.**

Psykisk/adfærdsmæssig belastning

Ekternalisering

Internalisering

Psykiatrisk diagnose

Spørgsmål

- Ydre og indre trivsel

Eksternalisering (livstid)

- Ballademager skole
(meget/rigtigt meget)
- Konflikt lærer
(meget/rigtigt meget)
- Forstyrrende
(meget/rigtigt meget)
- Pjækket fra skole
(meget/rigtigt meget)
- Bortvist skole (ja/nej)
- Voldelig/skadet andre
(sidste måned)

Internalisering (måned)

- Ensomhed
(en del til rigtigt meget)
- Deprimeret
(en del til rigtigt meget)
- Angst
(en del til rigtigt meget)
- Selvmorstanker (ja)
- Spiseforstyrrelse (ja)
- Selvskadende (ja)

ELSEVIER

Contents lists available at ScienceDirect

Addictive Behaviors

journal homepage: www.elsevier.com/locate/addictbeh

Mapping risk factors for substance use: Introducing the YouthMap12

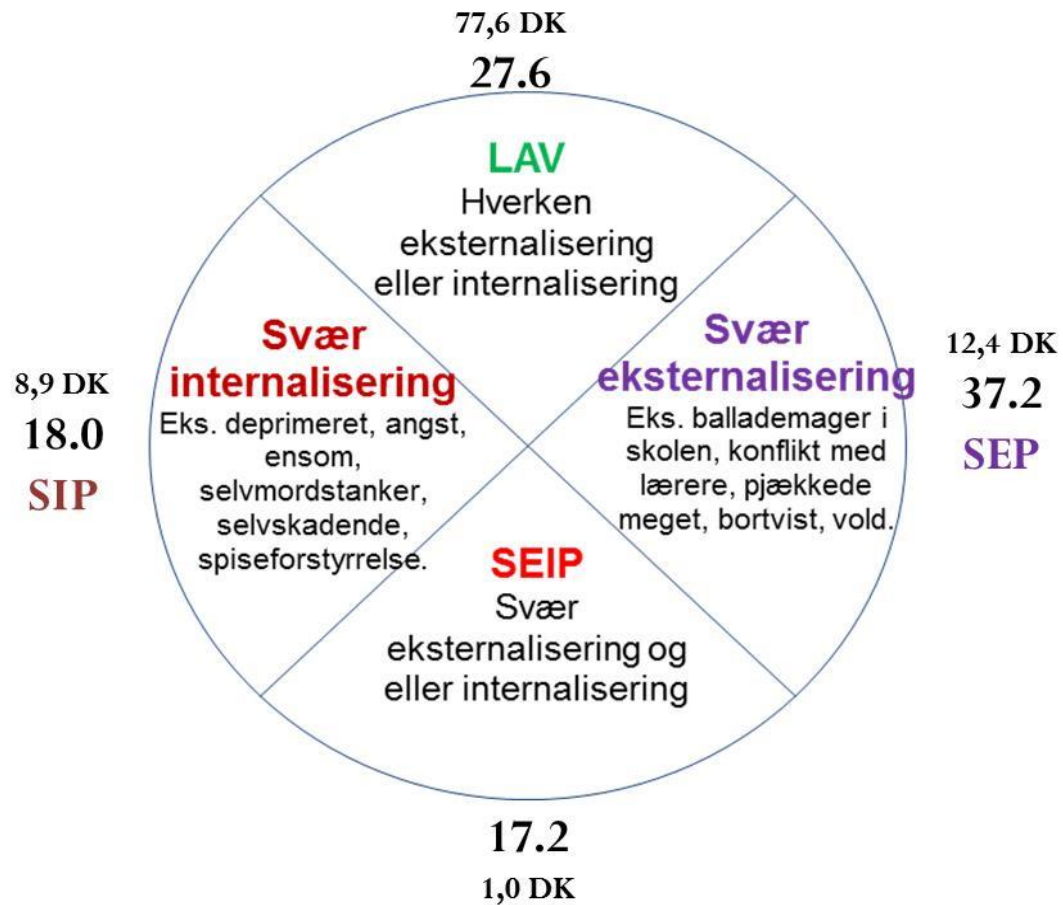
Mads Uffe Pedersen *, Kristine Rømer Thomsen, Michael Mulbjerg Pedersen, Morten Hesse

Centre for Alcohol and Drug Research, School of Business and Social Sciences, Aarhus University, Denmark

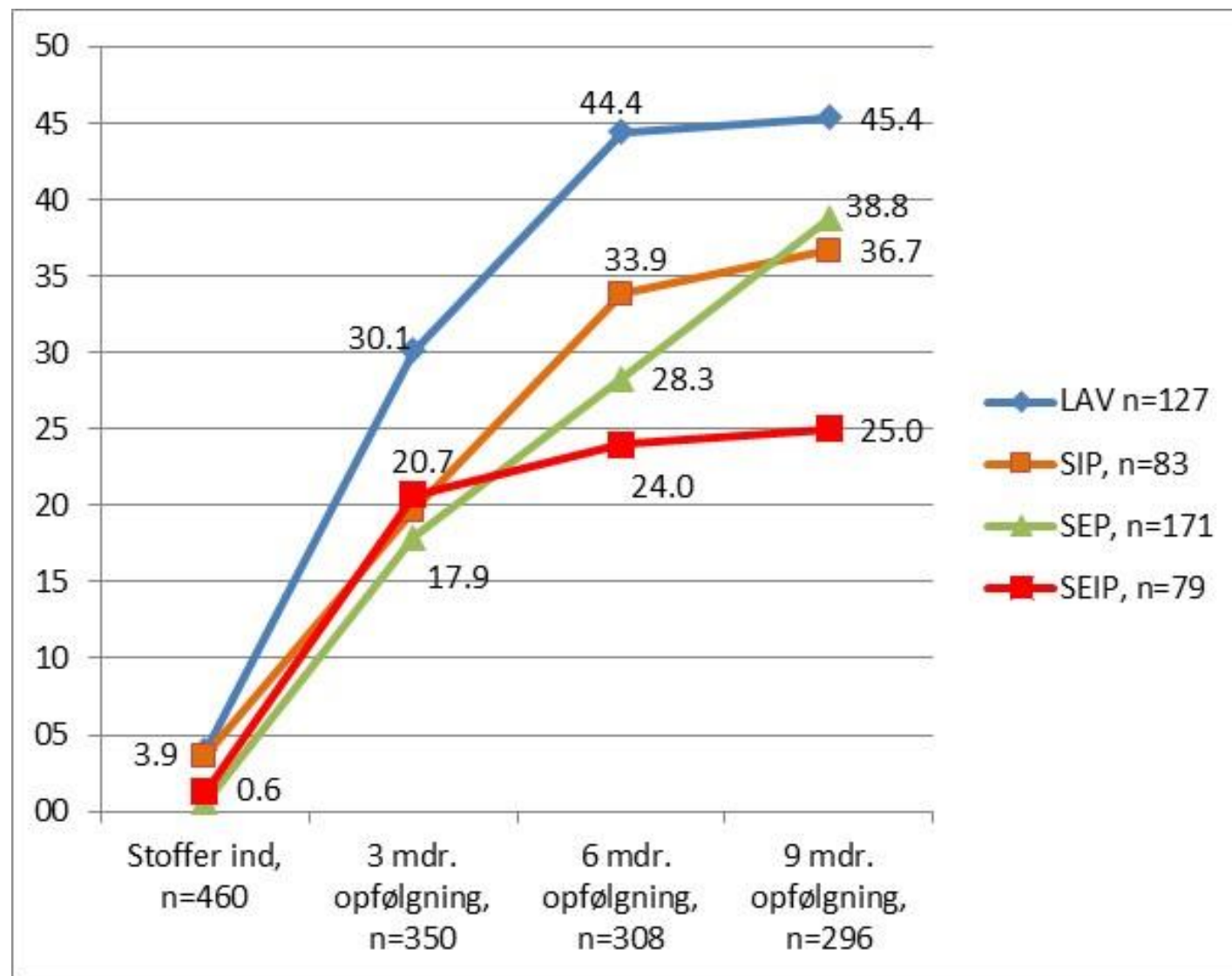

Type

	Beskyttelse/neutral	Risiko/barrierer
Type	LAV	SIP, SEP, SEIP

Type og stoffrihed 9 måneder efter indskrivning

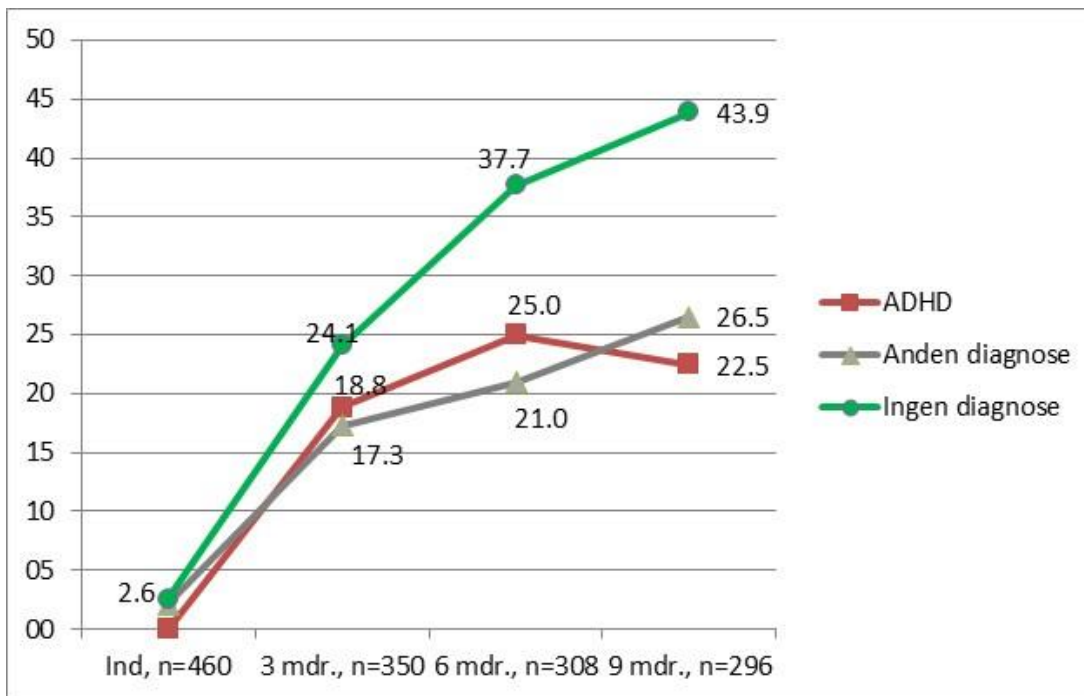
Psykiatrisk diagnose og/eller SEP, SIP, SEIP

- 8.53 % af de 5.766 har fået en psykiatrisk diagnose af en psykiater
 - 2,58 % en ADHD diagnose
 - 6,90 % anden psykiatrisk diagnose
- 4.248 har ingen diagnose eller SIP, SEP eller SEIP problemer
- 215 har alene en psykiatrisk diagnose
- 1.026 har SIP, SEP eller SEIP problemer, men ingen diagnose
- 277 har både en diagnose og SIP, SEP eller SEIP problemer.
- **1518 psykiske/adfærds udfordringer** **26,3 %**

Psykiatrisk diagnose

	Beskyttelse/neutral	Risiko/barrierer
Psykiatrisk diagnose	Ingen	ADHD, anden psykiatrisk diagnose

Af anden diagnose end ADHD nævnes bl.a. **angst**, **fobier**, **depression**, **OCD**, **ODD** (oppositional defiant disorder), **adfærdsforstyrrelse**, **bipolar lidelse**, **cyklotymi**, **borderline**, **personlighedsforstyrrelse**, **skizofreni**, **psykose** (uspecificeret), **Tourettes syndrom**, **Asberger** og **autisme**.

Sammenhænge mellem mental sundhed og brug af rusmidler

Statistiske sammenhænge

	Diagnose	SIP	SEP/SEIP
Cigaretter 30 dage sidste måned	***25.6	14.1	***40.2
Cannabis sidste måned	**14.6	12.1	***23.8
Cannabis 4+ dage/mdr.	***9.1	4.0	***16.3
Cannabis 20+ dage/mdr.	**4.0	1.5	***8.1
Andre illeg. Sidste måned	***5.9	2.7	***10.8
Cannabis 10+/andre stoffer 1+	***9.4	4.6	***17.1
Alkohol skadeligt+afhængigt	8.8	9.7	***14.3
Kontrolleret for køn og alder	*<0.05, **<0.01, ***<0.001		

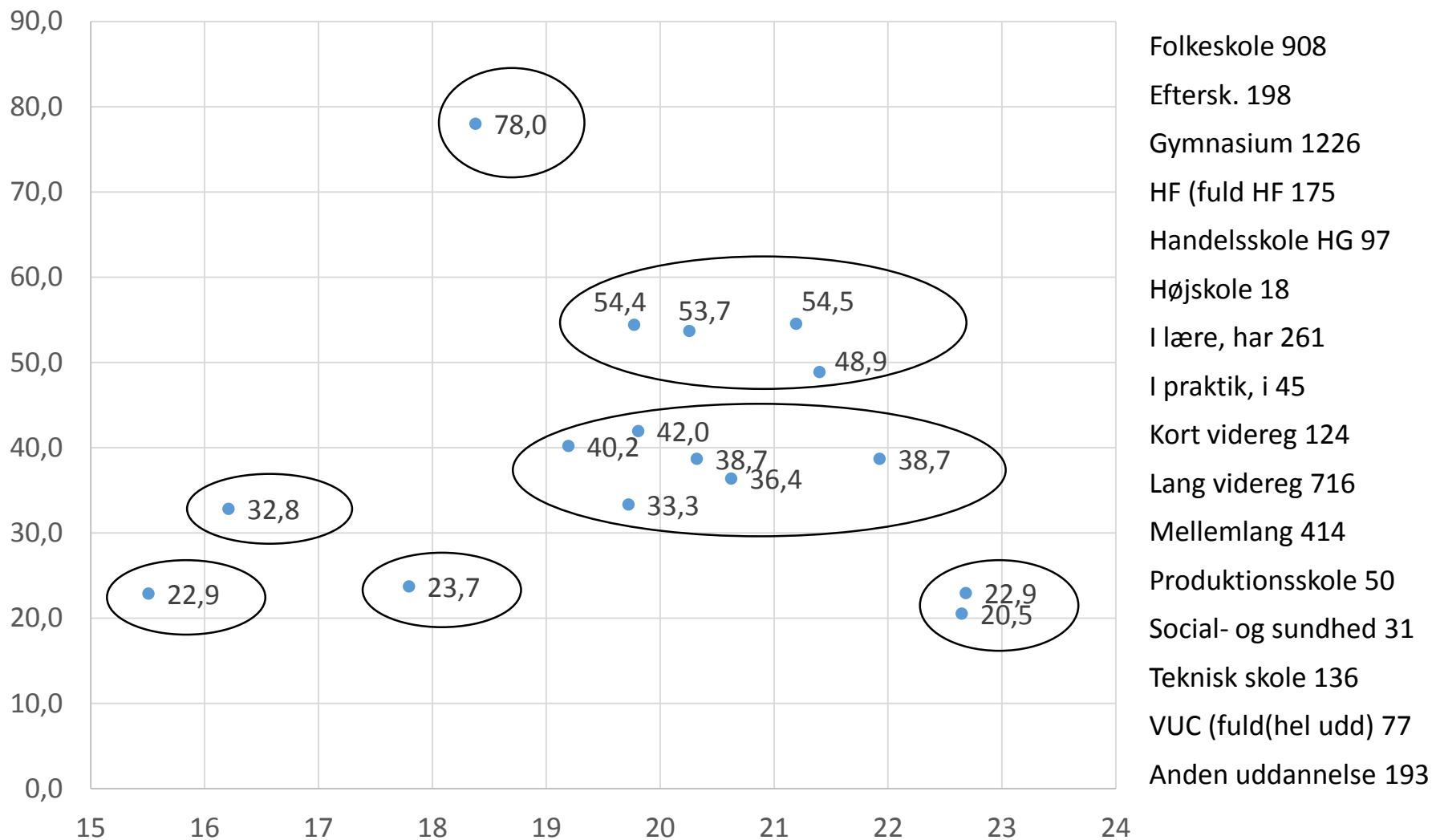
Mental sundhed og brug af rusmidler

	Antal	Cannabis sidste måned	Cannabis 20+/md	Andre illeg. sidste måned	Illeg. Stoffer sidste måned
Ingen diag, ingen SIP, SEP, SEIP	4248	6.9	0.9	1.7	7.6
Psykiatrisk diagnose alene	215	10.2	1.9	3.3	11.6
SIP, SEP, SEIP problemer alene	1026	***17.5	***5.1	***6.4	***19.6
Diagnose og SIP, SEP eller SEIP	277	***19.1	***6.5	***8.7	***22.4

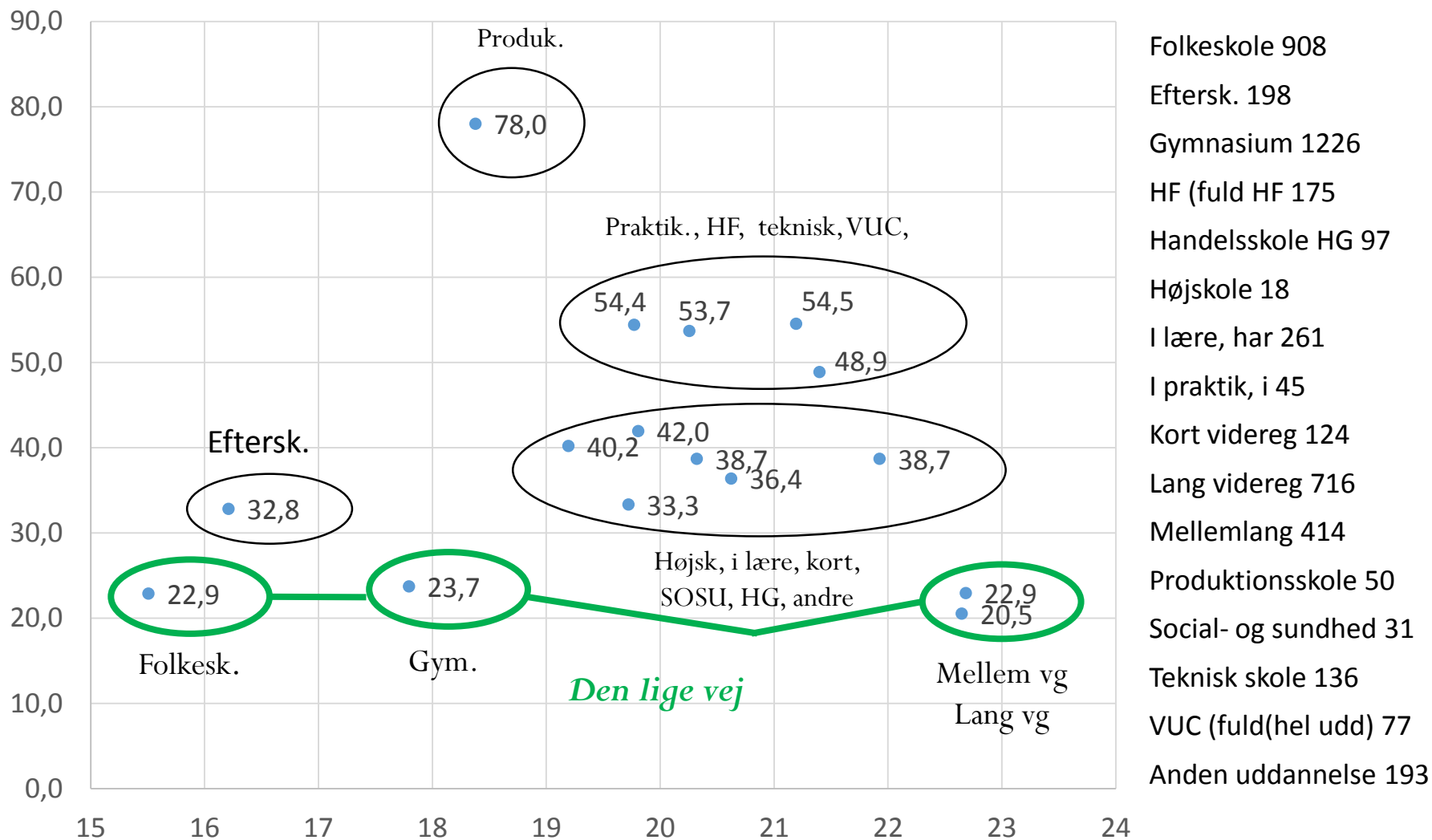
	Antal	Gigaretter Daglig	Alko. Skadeligt Afhængigt score 16+
Ingen diag, ingen SIP, SEP, SEIP	4248	8.6	2255 2.2
Psykiatrisk diagnose alene	215	**15.4	124 0.8
SIP, SEP, SEIP problemer alene	1026	***27.0	546 ***7.1
Diagnose og SIP, SEP eller SEIP	277	***33.6	139 **6.5

Uddannelsessporene

Uddannelsesspor, alder og psykisk/adfærdsmæssig belastning

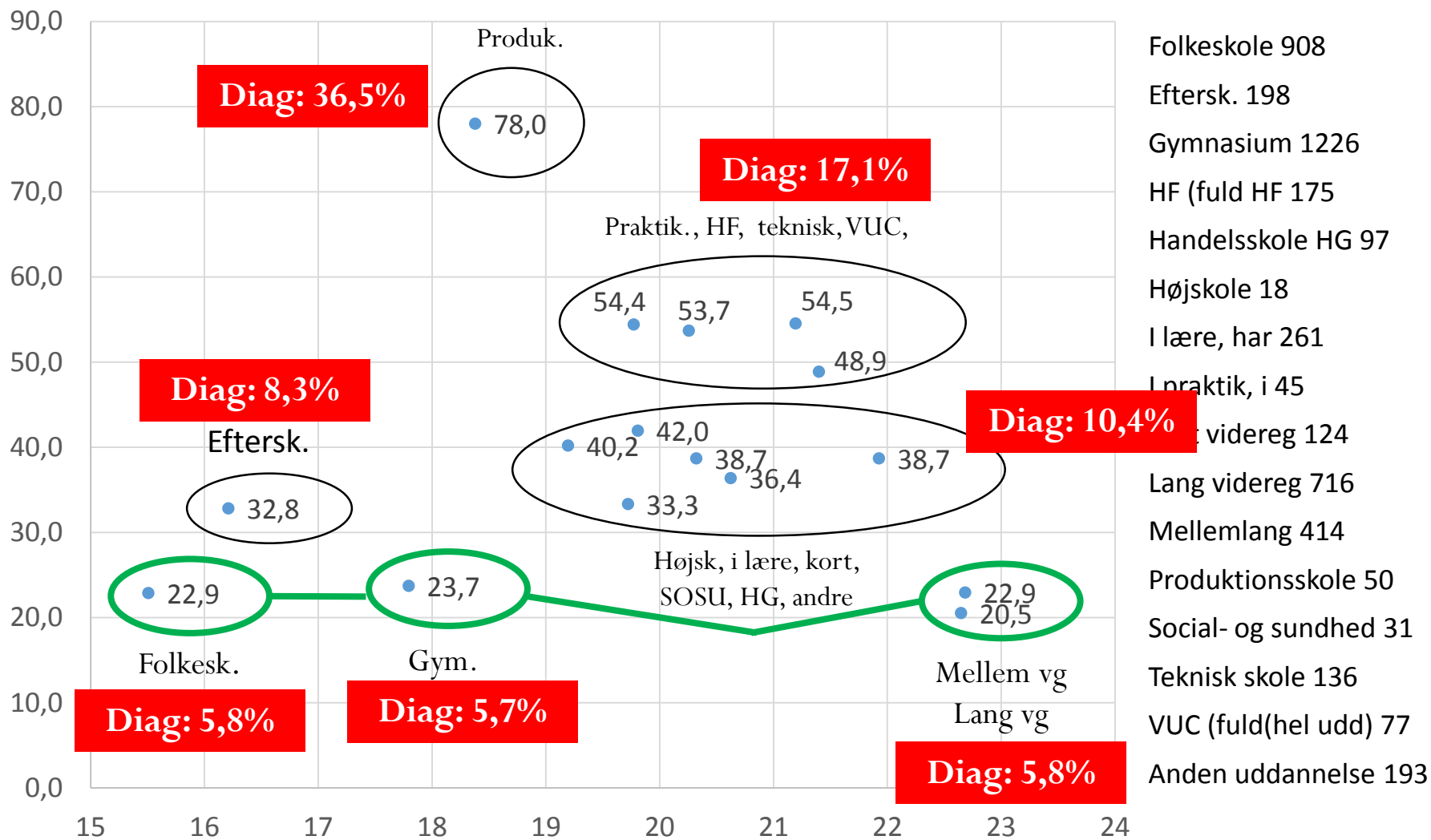

Uddannelsesspor, alder og psykisk/adfærdsmæssig belastning

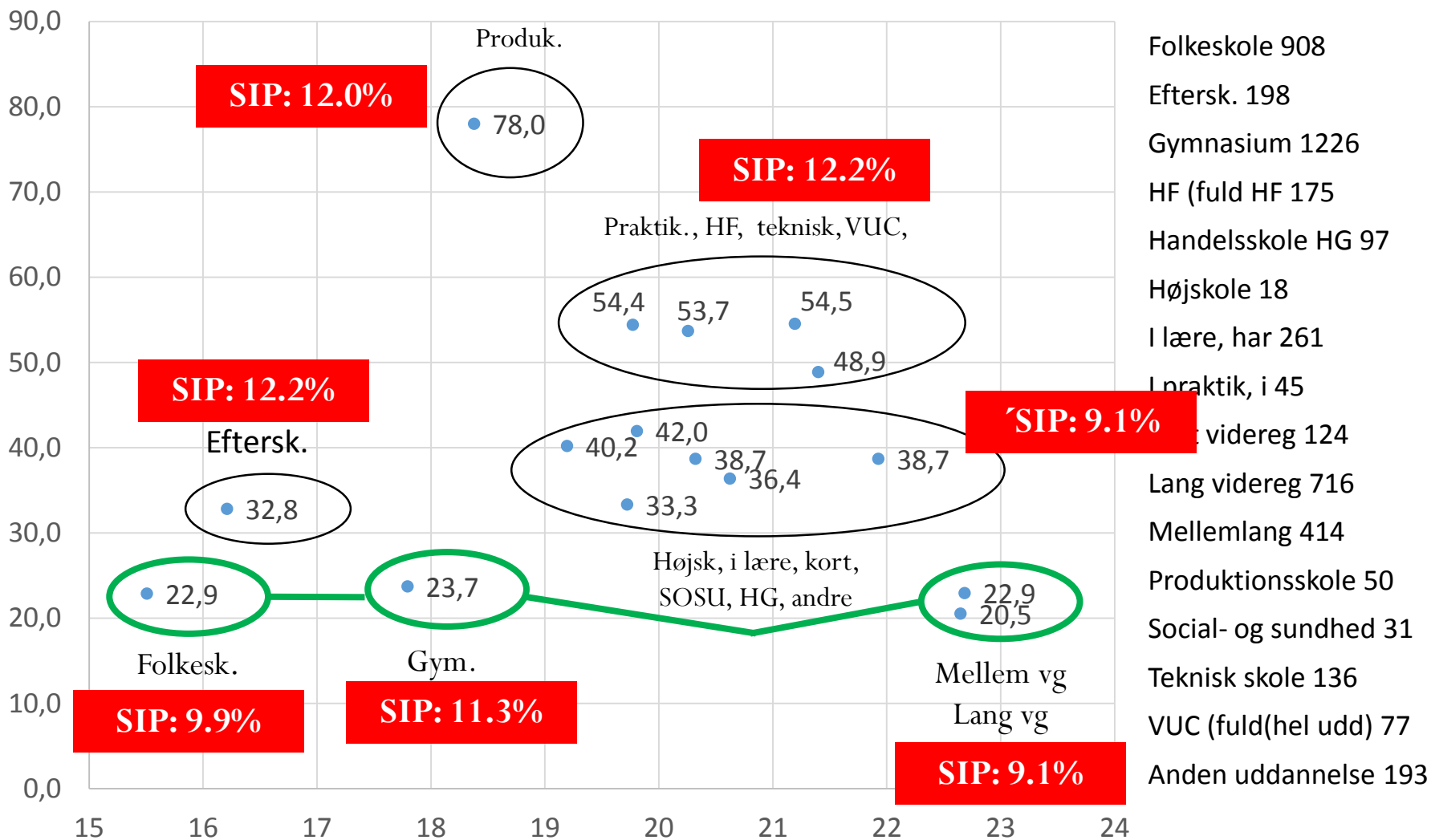
- Folkeskole 908
- Eftersk. 198
- Gymnasium 1226
- HF (fuld HF 175
- Handelsskole HG 97
- Højskole 18
- I lære, har 261
- I praktik, i 45
- Kort videreg 124
- Lang videreg 716
- Mellemlang 414
- Produktionsskole 50
- Social- og sundhed 31
- Teknisk skole 136
- VUC (fuld(hel udd) 77
- Anden uddannelse 193

Uddannelsesspor, alder og psykisk/adfærdsmæssig belastning

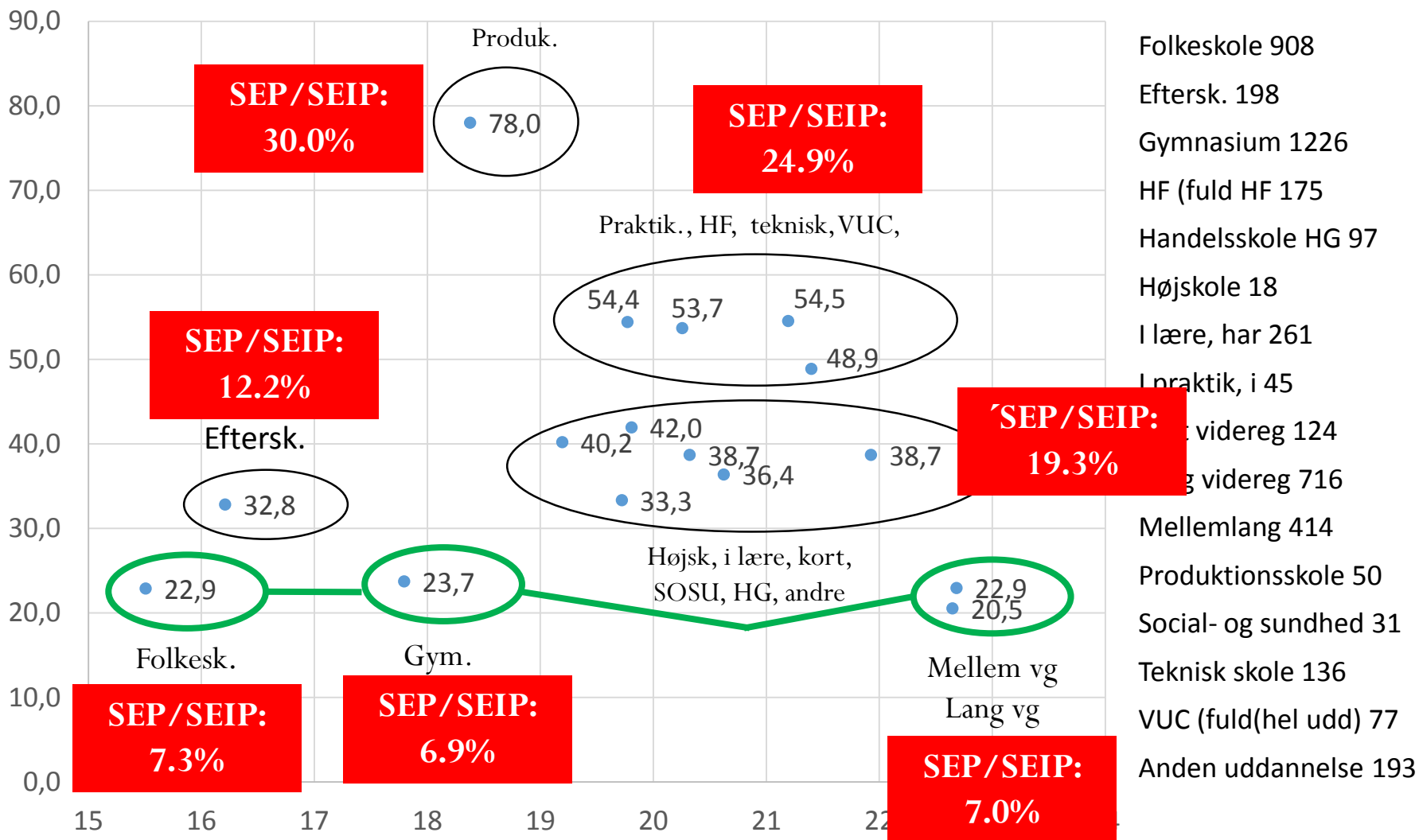
- Folkeskole 908
- Eftersk. 198
- Gymnasium 1226
- HF (fuld HF 175
- Handelsskole HG 97
- Højskole 18
- I lære, har 261
- I praktik, i 45
- Lang videreg 124
- Lang videreg 716
- Mellemlang 414
- Produktionsskole 50
- Social- og sundhed 31
- Teknisk skole 136
- VUC (fuld(hel udd) 77
- Anden uddannelse 193

Uddannelsesspor, alder og psykisk/adfærdsmæssig belastning

- Folkeskole 908
- Eftersk. 198
- Gymnasium 1226
- HF (fuld HF 175
- Handelsskole HG 97
- Højskole 18
- I lære, har 261
- I praktik, i 45
- Lang videreg 124
- Lang videreg 716
- Mellemlang 414
- Produktionsskole 50
- Social- og sundhed 31
- Teknisk skole 136
- VUC (fuld(hel udd) 77
- Anden uddannelse 193

Uddannelsesspor, alder og psykisk/adfærdsmæssig belastning

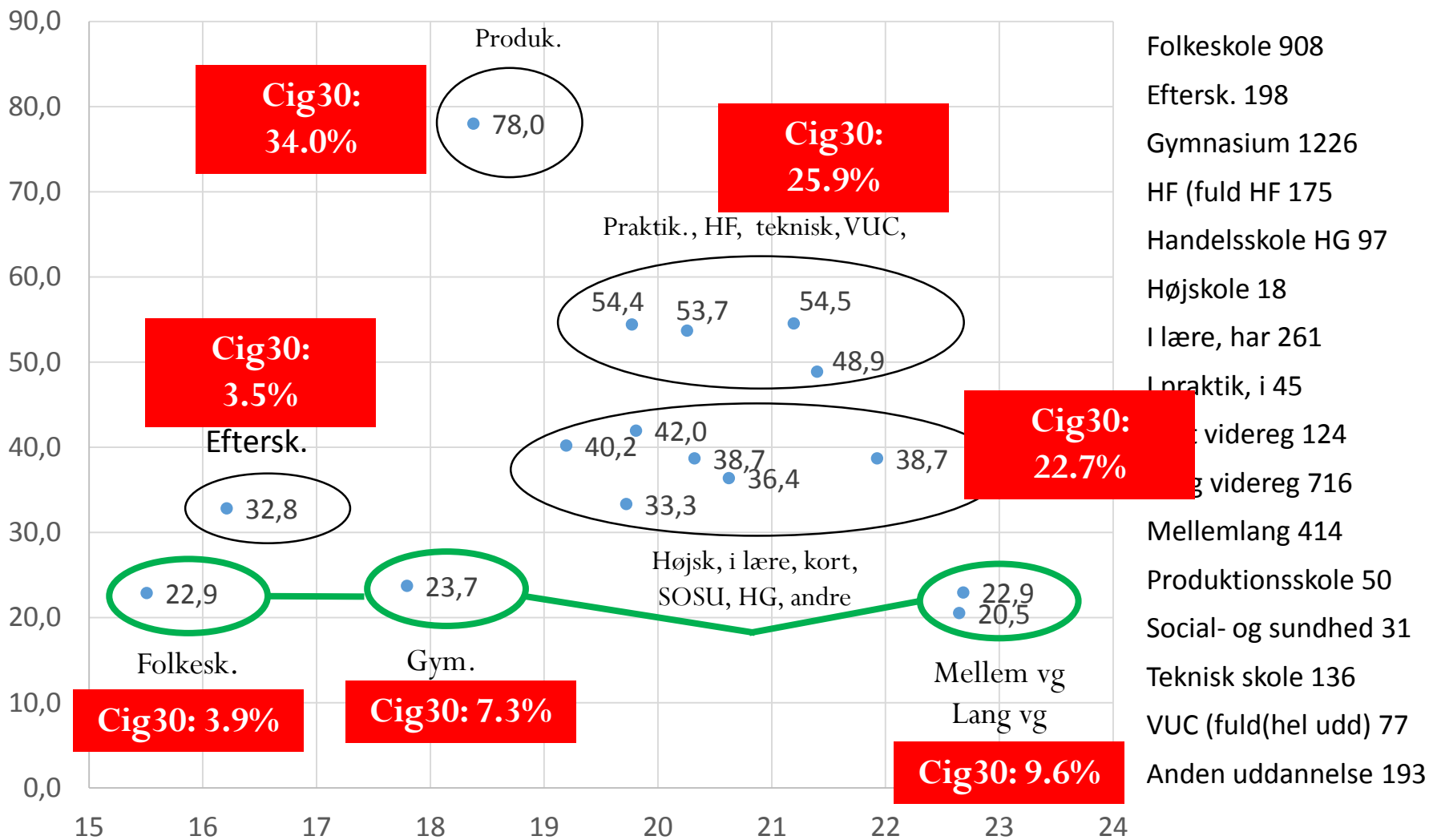
- Folkeskole 908
- Eftersk. 198
- Gymnasium 1226
- HF (fuld HF 175
- Handelsskole HG 97
- Højskole 18
- I lære, har 261
- I praktik, i 45
- ... videreg 124
- ... videreg 716
- Mellemlang 414
- Produktionsskole 50
- Social- og sundhed 31
- Teknisk skole 136
- VUC (fuld(hel udd) 77
- Anden uddannelse 193

Statiske forskelle i mental belastning

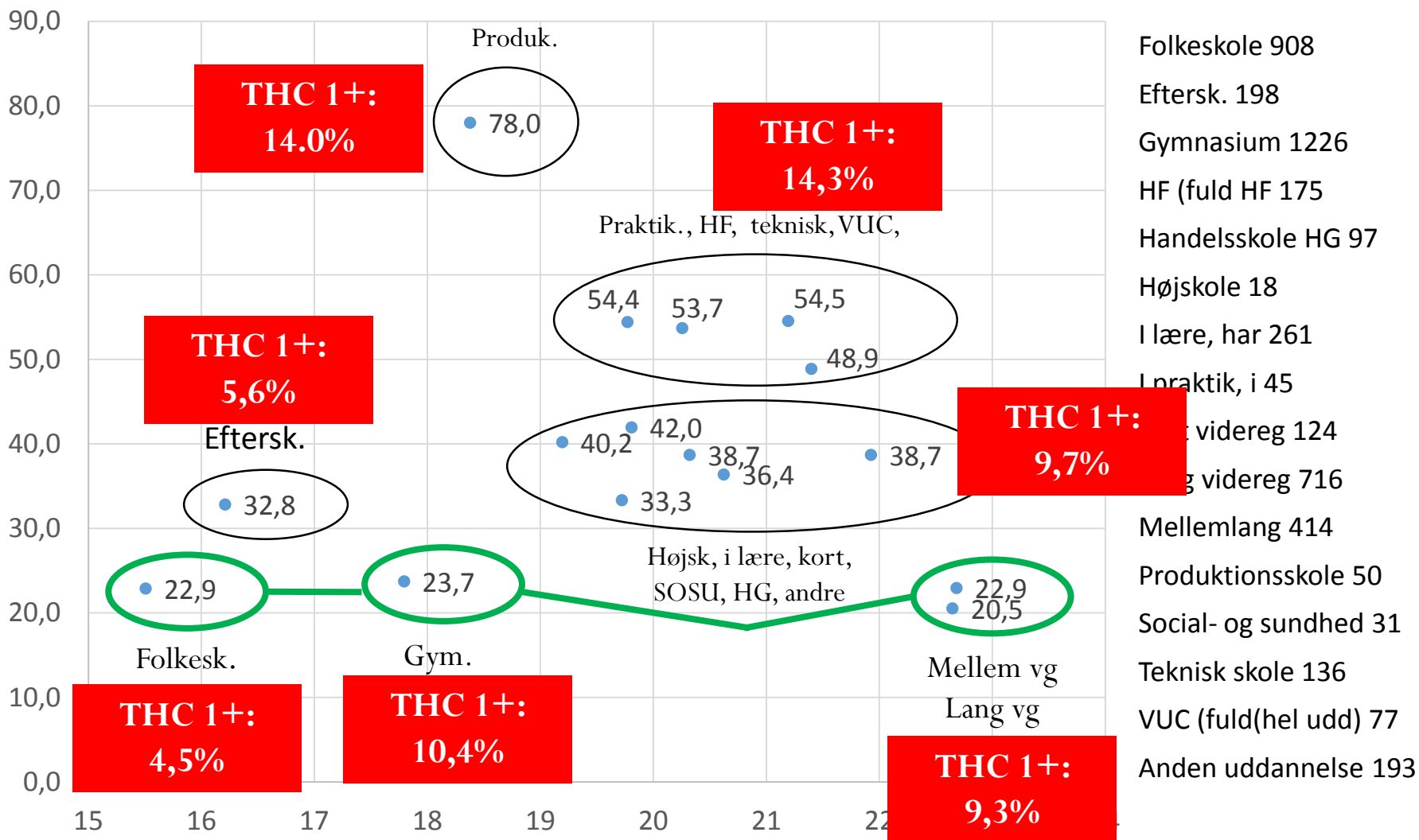
	Psykiatrisk diagnose		SIP		SEP/SEIP	
		OR		OR		OR
Gymnasium (STX, HHX, HTX, EUX)	5.6	ref (1.00)	11.3	ref (1.00)	6.9	ref (1.00)
Mellem/lang videregående	5.3	0.90	9.1	0.78	7.0	1.04
I lære, HG, SOSU, Højsk, andre	10.4	**1.85	9.1	0.80	19.3	***3.30
HF, Teknisk, VUC, praktik	15.9	***2.82	12.7	1.29	24.9	***4.60
Produktionsskole	36,0	***8.82	12	1.94	30.0	***5.97

Kontrolleret for køn og alder

Uddannelsesspor, alder og psykisk/adfærdsmæssig belastning

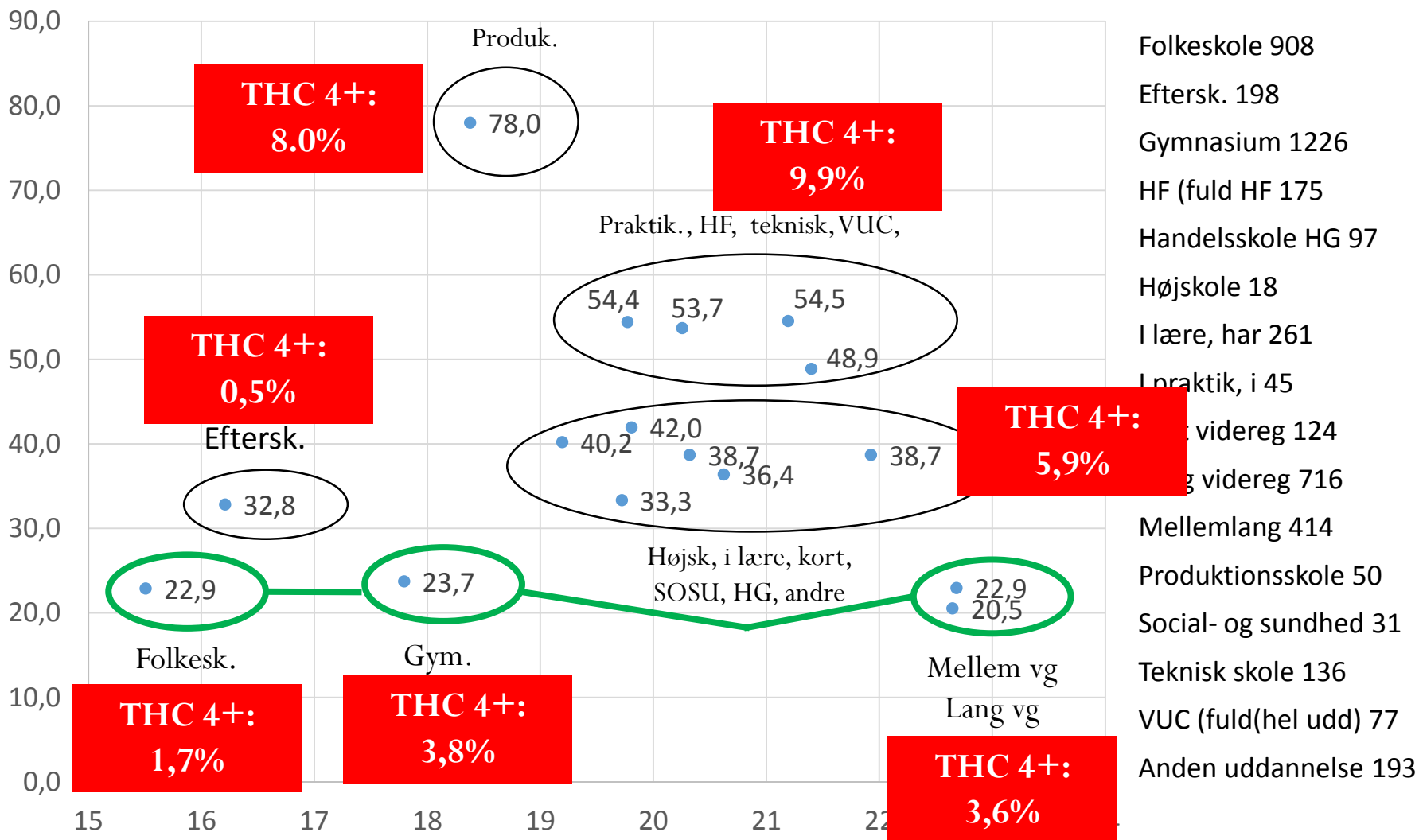

Uddannelsesspor, alder og psykisk/adfærdsmæssig belastning

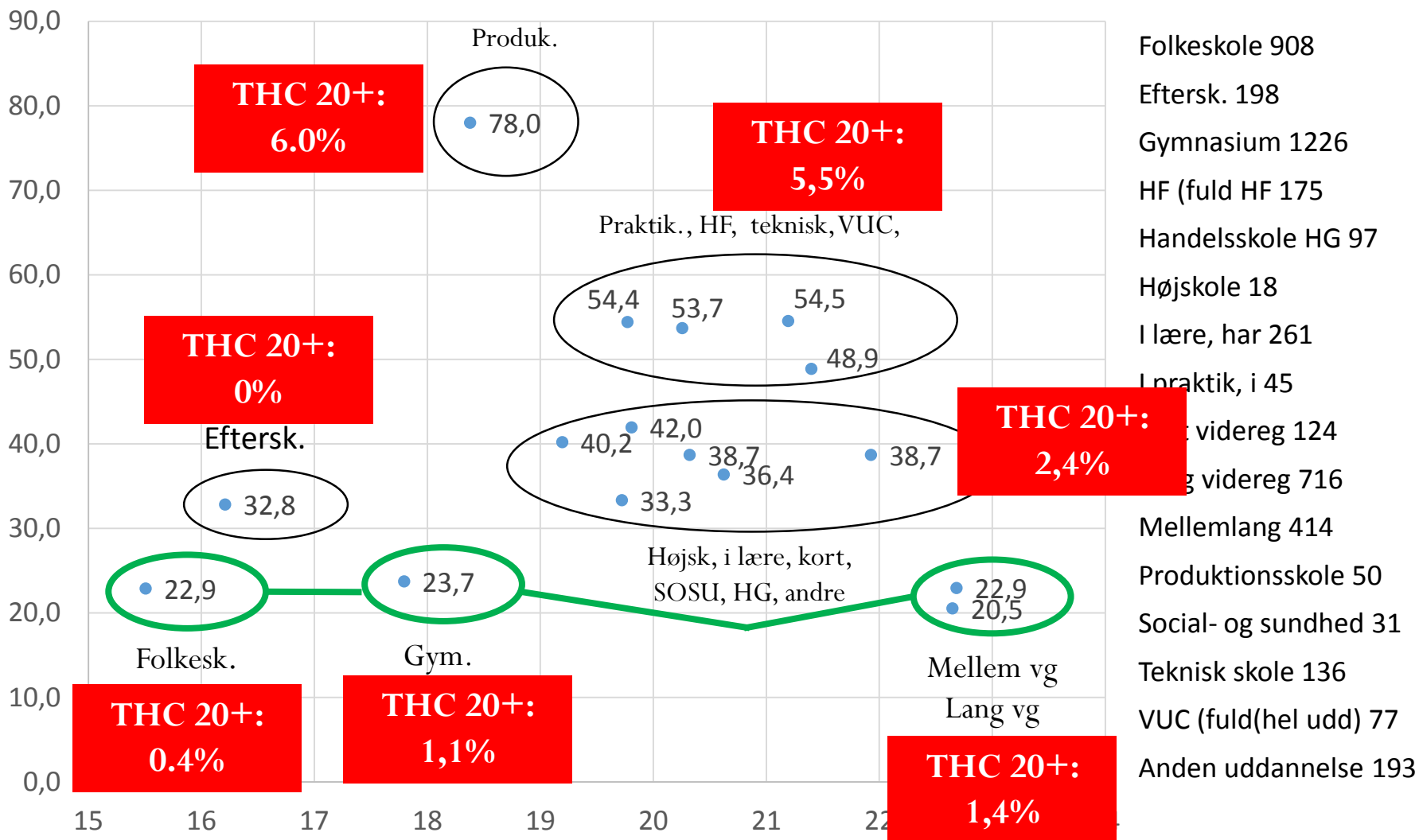

- Folkeskole 908
- Eftersk. 198
- Gymnasium 1226
- HF (fuld HF 175
- Handelsskole HG 97
- Højskole 18
- I lære, har 261
- I praktik, i 45
- ... videreg 124
- ... videreg 716
- Mellemlang 414
- Produktionsskole 50
- Social- og sundhed 31
- Teknisk skole 136
- VUC (fuld(hel udd) 77
- Anden uddannelse 193

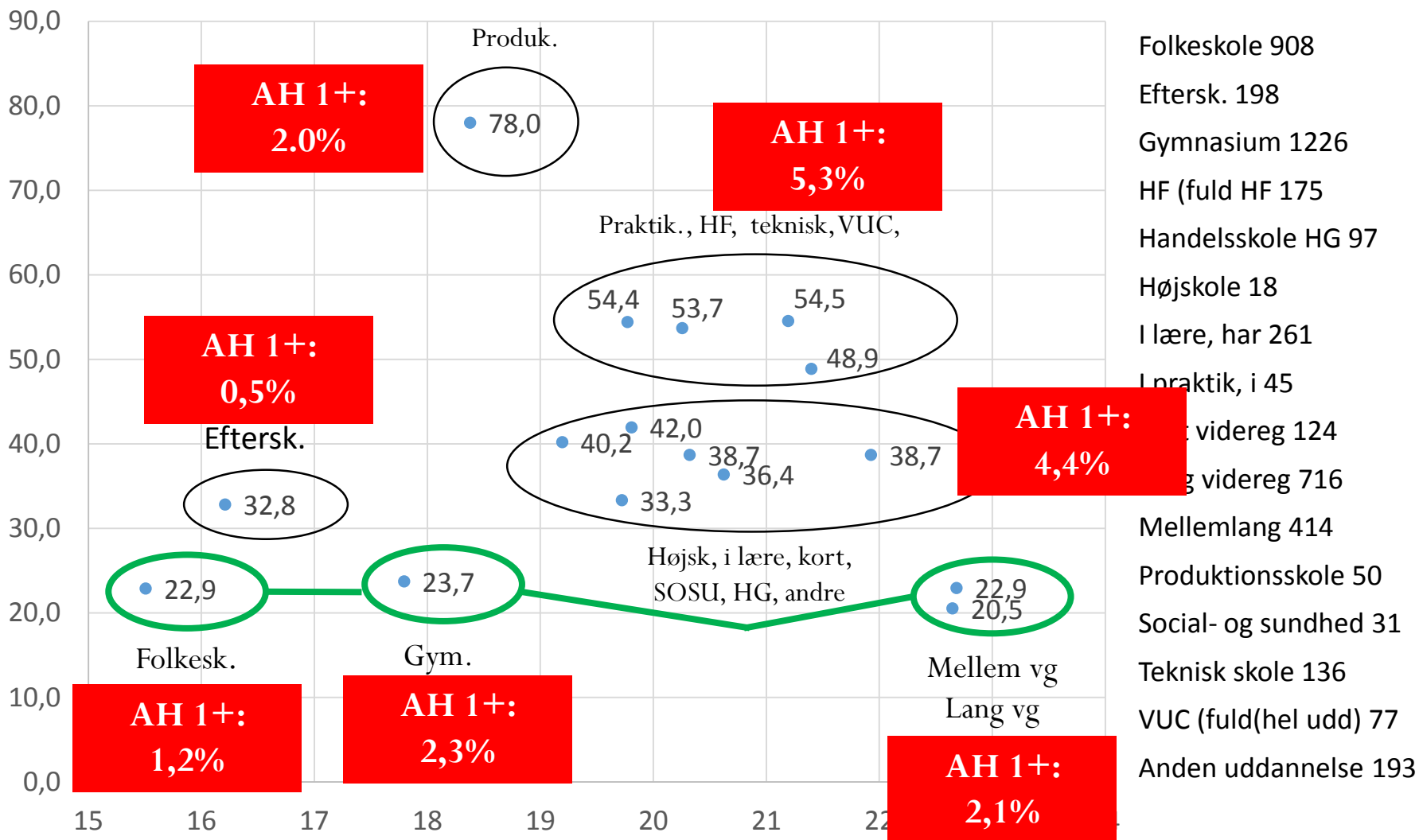
Uddannelsesspor, alder og psykisk/adfærdsmæssig belastning

Uddannelsesspor, alder og psykisk/adfærdsmæssig belastning

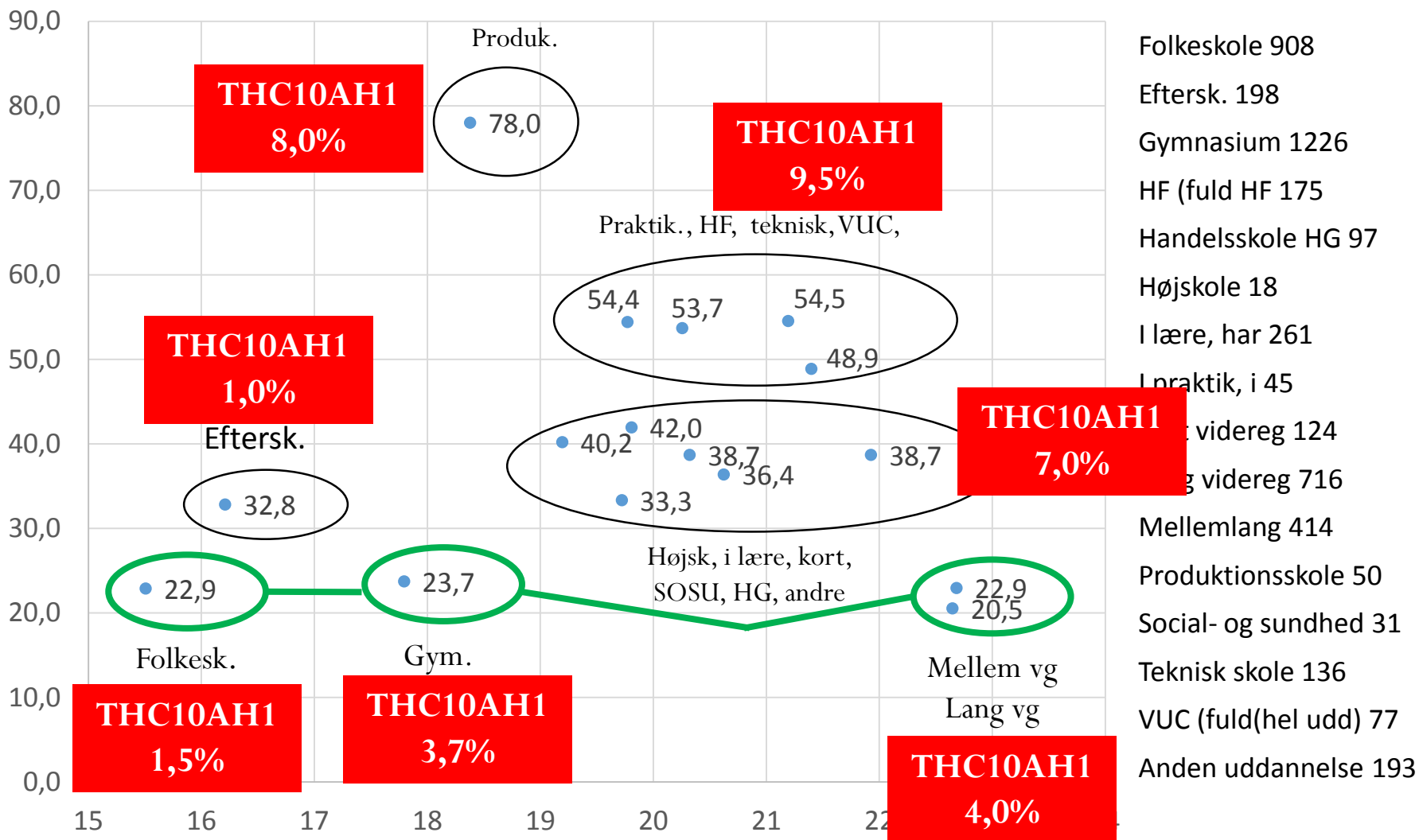

Uddannelsesspor, alder og psykisk/adfærdsmæssig belastning

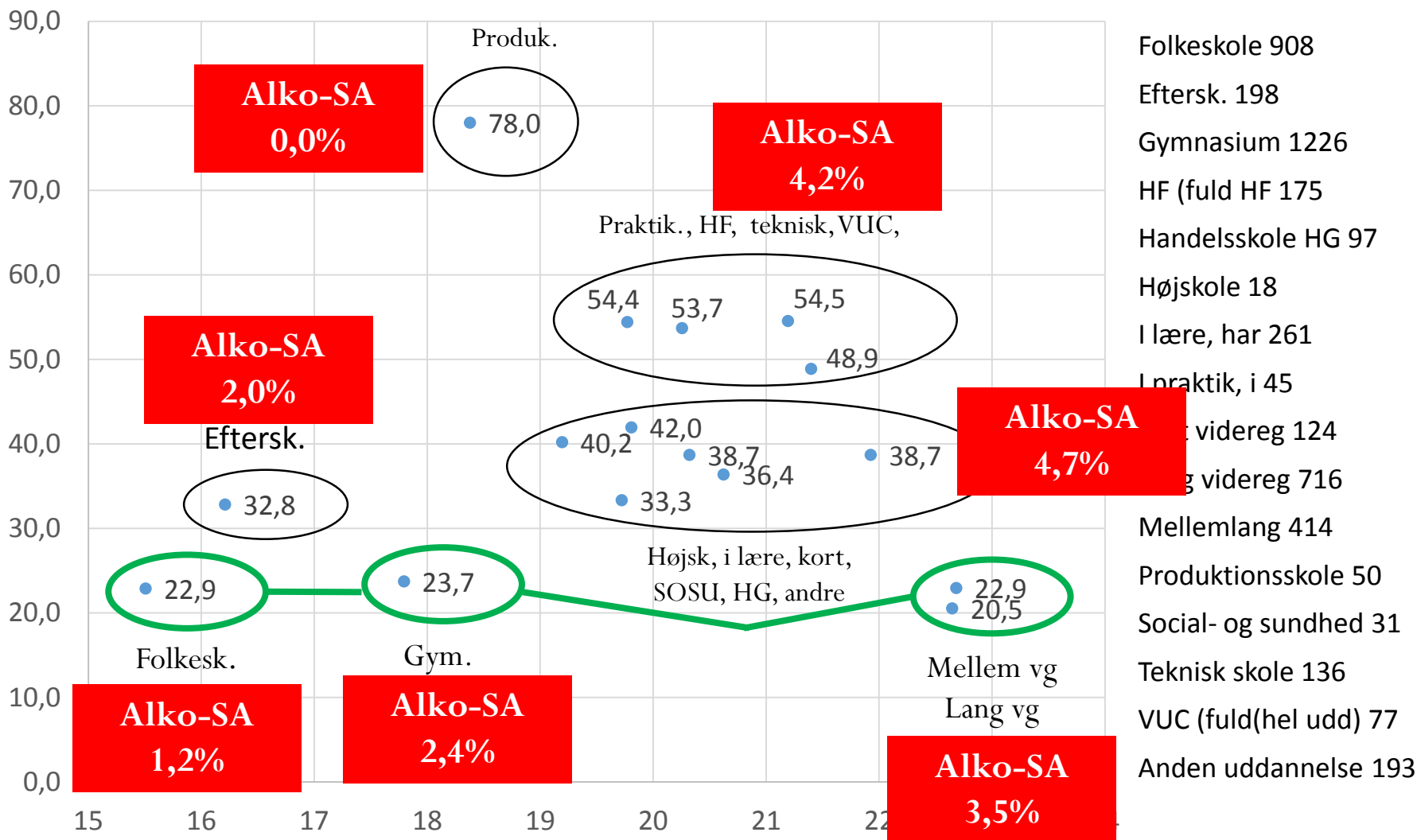
- Folkeskole 908
- Eftersk. 198
- Gymnasium 1226
- HF (fuld HF 175
- Handelsskole HG 97
- Højskole 18
- I lære, har 261
- I praktik, i 45
- ... videreg 124
- ... videreg 716
- Mellemlang 414
- Produktionsskole 50
- Social- og sundhed 31
- Teknisk skole 136
- VUC (fuld(hel udd) 77
- Anden uddannelse 193

Uddannelsesspor, alder og psykisk/adfærdsmæssig belastning

- Folkeskole 908
- Eftersk. 198
- Gymnasium 1226
- HF (fuld HF 175
- Handelsskole HG 97
- Højskole 18
- I lære, har 261
- I praktik, i 45
- ... videreg 124
- ... videreg 716
- Mellemlang 414
- Produktionsskole 50
- Social- og sundhed 31
- Teknisk skole 136
- VUC (fuld(hel udd) 77
- Anden uddannelse 193

Uddannelsesspor, alder og psykisk/adfærdsmæssig belastning

- Folkeskole 908
- Eftersk. 198
- Gymnasium 1226
- HF (fuld HF 175
- Handelsskole HG 97
- Højskole 18
- I lære, har 261
- I praktik, i 45
- ... videreg 124
- ... videreg 716
- Mellemlang 414
- Produktionsskole 50
- Social- og sundhed 31
- Teknisk skole 136
- VUC (fuld(hel udd) 77
- Anden uddannelse 193

Statistiske sammenhænge

	Cigaretter		Andre illeg.		THC10+AH1+		Alko SA	
	hver dag	OR	sidste md.	OR	sidste måned	OR	År	OR
Gymnasium (STX, HHX, HTX, EUX)	7.3	ref (1.00)	2.3	ref (1.00)	3.7	ref (1.00)	2.4	ref (1.00)
Mellem/lang videregående	9.6	0.92	2.1	0.59	4.0	0.68	3.5	1.89
I lære, HG, SOSU, Højsk, andre	22.7	***2.43	4.4	1.55	7.0	(*)1.40	4.7	*2.42
HF, Teknisk, VUC, praktik	25.9	***2.64	5.3	*1.84	9.5	**2.02	4.2	1.88
Produktionsskole	34.0	***4.29	2.0	0.77	8.0	(*)2.51	0	empty

Kontrolleret for køn og alder *<0.05, **<0.01, ***<0.001

	Cannabis		Cannabis		Cannabis	
	Sidste md.	OR	10+ dg/md		20+ dg/md	OR
Gymnasium (STX, HHX, HTX, EUX)	10.4	ref (1.00)	2.0	ref (1.00)	1.1	ref (1.00)
Mellem/lang videregående	9.3	0.84	2.3	1.01	1.3	1.26
I lære, HG, SOSU, Højsk, andre	9.7	0.90	4.1	*1.99	2.4	(*)2.15
HF, Teknisk, VUC, praktik	14.3	1.35	7.6	***3.68	5.5	***4.97
Produktionsskole	14.0	1.41	6.0	(*)3.19	6.0	*5.37

Kontrolleret for køn og alder *<0.05, **<0.01, ***<0.001

Uddannelse og brug af rusmidler

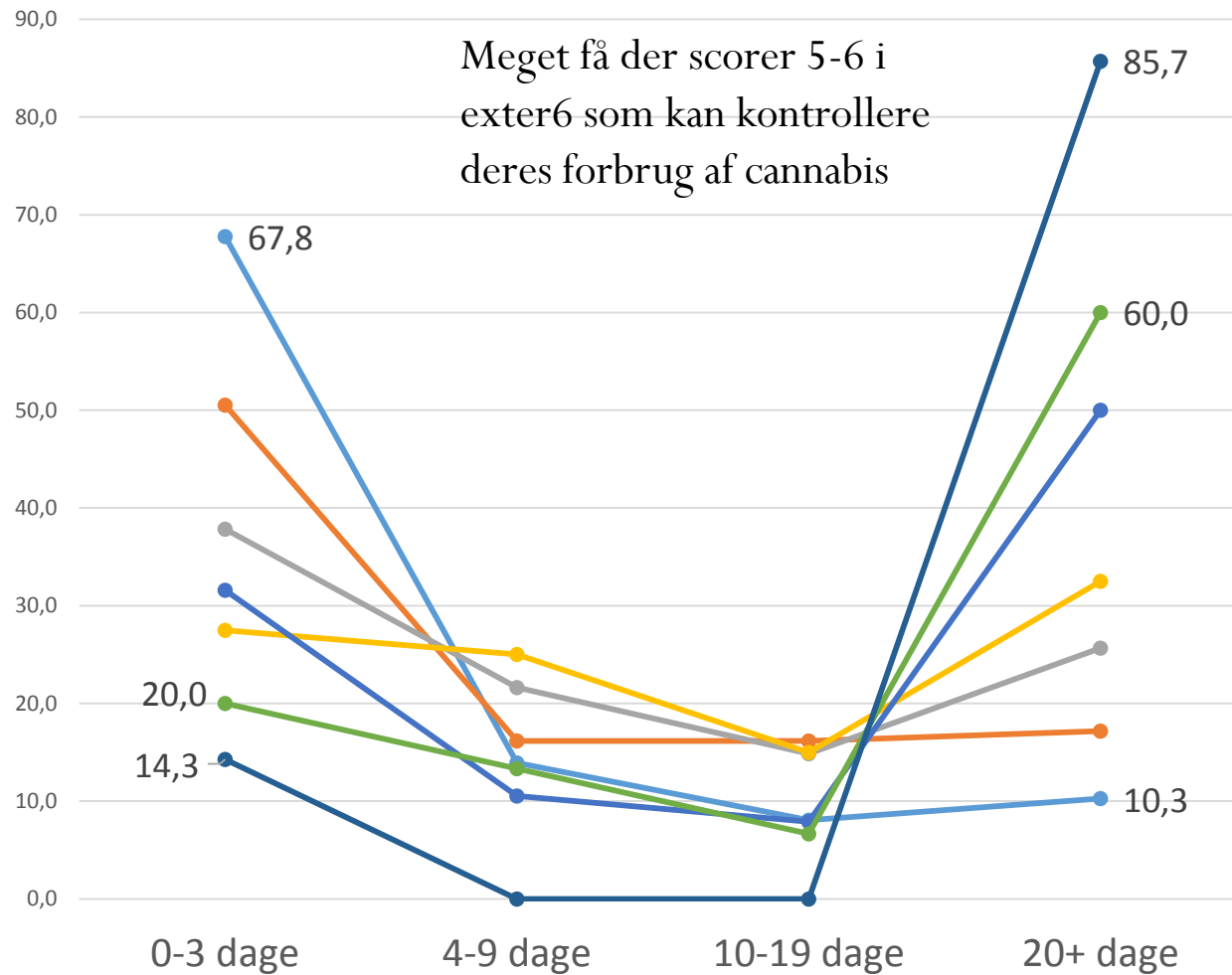
	Antal	Andre illeg.			Skadeligt		
		Cann. 1+	Cann. 10+	Cann. 20+	stof. 1+	Cig. dagl.	Afhæng. Alko.
Folkeskole	908	4.5	0.7	0.4	1.2	3.9	1.2
Efterskole	198	5.6	0.5	0.0	0.5	3.5	2.0
Gymnasium	1226	10.4	2.0	1.1	2.3	7.3	2.4
Mellemlang vgu	414	7.7	2.2	1.2	2.2	14.5	0.5
Lang vgu	716	10.2	2.4	1.4	2.1	6.7	5.2
Højskole	18	16.7	0.0	0.0	0.0	16.7	0.0
I lære	261	10.3	4.6	2.7	5.7	25.7	8.9
Kort vgu	124	11.3	4.0	1.6	5.6	25.0	3.0
Social- og sundhed	31	9.7	9.7	3.2	3.2	41.9	0.0
Handelsskole	97	13.4	8.2	6.2	5.2	24.7	2.0
Anden uddann	193	5.2	1.0	0.5	2.1	13.5	2.6
I praktik, ike lære	45	8.9	4.4	4.4	2.2	26.7	3.6
HF (fuld HF	175	15.4	8.0	4.6	5.1	24.6	4.3
Teknisk skole	136	14.0	8.1	8.1	8.1	30.9	4.2
VUC	77	15.6	7.8	3.9	2.6	19.5	4.2
Produktionsskole	50	14.0	6.0	6.0	2.0	34.0	0.0

Sammenfatning

- Der er ingen forskel i andelen der bruger cannabis i de forskellige uddannelsesspor (eksklusiv folke, eftersk, gym ref.).
- Der ses marginale forskelle i andelen der har et skadeligt brug af alkohol mellem de forskellige uddannelsesspor (eksklusiv folke, eftersk, gym. Ref.).
- Cigaretter, hash 10+ dage/md og brug af andre illegale stoffer end hash ses signifikant hyppigere i uddannelsesspor 5,6 og 7 end blandt gymnasiestuderende (reference)
- Det er i særlig grad unge med psykiatrisk diagnose og eksternaliserende udfordringer der forklarer det større forbrug
- Internaliserende problemer kan ikke ses i sammenhæng med brug/skadeligt brug af rusmidler.
- Det øgede forbrug i 5,6 og 7 kan stort set forklares med psykiatrisk diagnose og eksternalisering

Tab af kontrol

Eksternalisering og tab af kontrol

Unge i misbrugsbehandling og uddannelsesspor

I uddannelse

Danske unge generelt

- 4.669 af 5.766 under uddannelse (81 %)

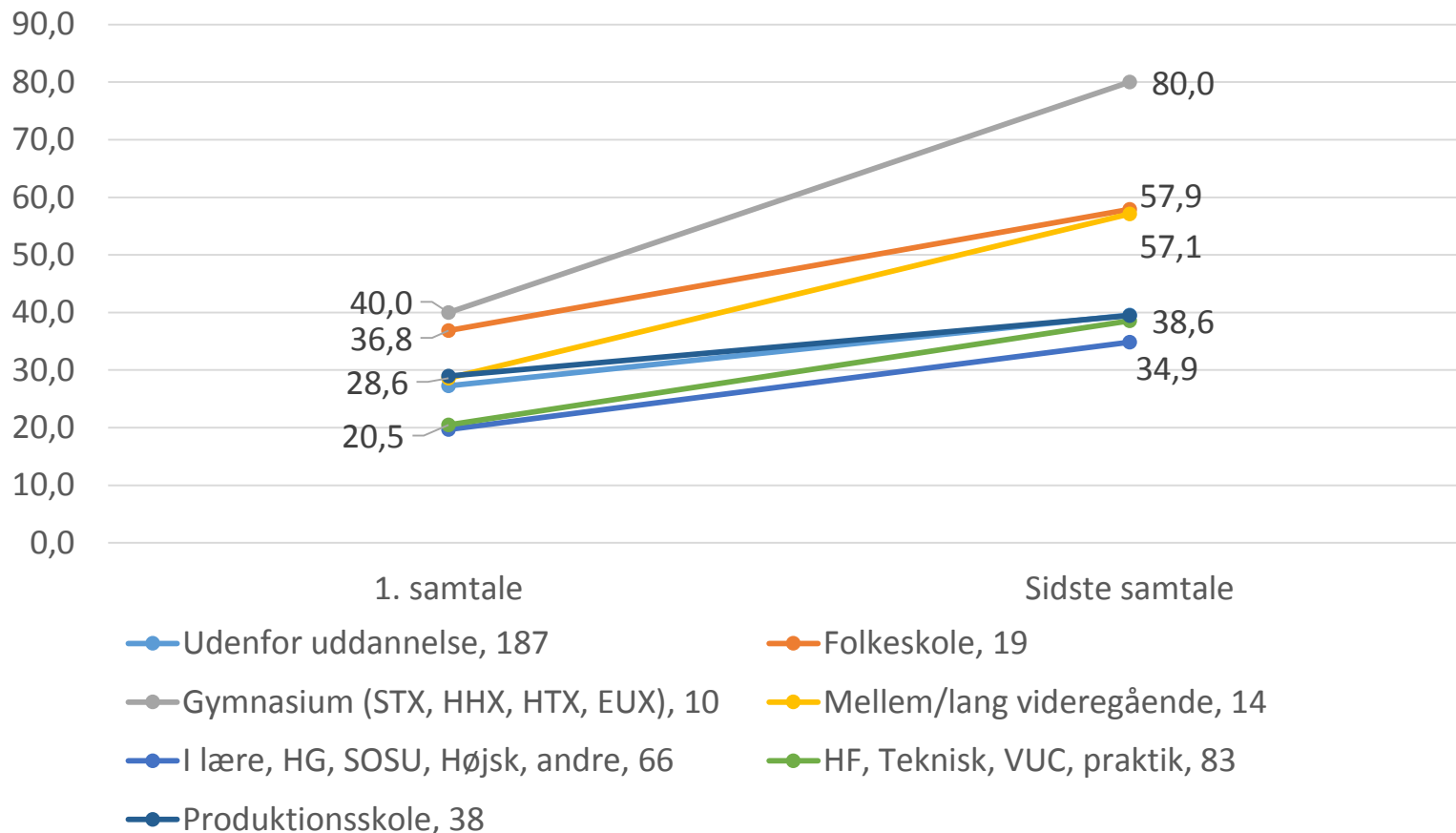
Unge i misbrugsbehandling

- 247 ud af 460 under uddannelse (54 %)

Uddannelsesspor for unge generelt og unge i uddannelse

		Nationale survey n=5.766	Metode-projektet n=460	
	Antal			Antal
Folkeskole	908	15.8	4.4	20
Efterskole	198	3.4	0.2	1
Gymnasium (STX, HHX, HTX, EUX)	1226	21.3	2.2	10
Mellem/lang videregående	1130	19.6	3.0	14
I lære, HG, SOSU, Højsk, andre	724	12.6	15.4	71
HF, Teknisk, VUC, praktik	433	7.5	19.6	90
Produktionsskole	50	0.9	8.9	41
Ikke i uddannelse	1097	19.0	46.3	213

Stofffrihed og uddannelsesspor

Hvordan kan denne viden bruges forebyggelsesmæssigt?

Tak for i dag